

જિલ્લા શિક્ષણાધિકારી કચેરી, વડોદરા
અનાવીલ ભવન સામે, કારેલીબાગ, વડોદરા.
ફોન નં./ફેક્સ નં. ૦૨૬૫-૨૪૬૧૭૦૩ ઈ - મેઈલ : vadodeo@gmail.com

ક્રમાંક. ક-૩/પરચ/૨૦૨૬-૨૭/ 11328

તા. ૦૨/૧૦/૨૦૨૬

પ્રતિ,
આચાર્યશ્રી,
સરકારી ગ્રાન્ટેડ તથા નોન ગ્રાન્ટેડ પ્રા., મા. અને ઉ.મા.શાળાઓ(તમામ),
જી. વડોદરા.

વિષય:- ઋષભાયન કાર્યક્રમ મા ૭૨ તેમજ ૬૪ મા કળા પ્રદર્શન માટે શાળાના તમામ
વિદ્યાર્થીને ભાગ લેવા પ્રોત્સાહિત કરવા બાબત..
સંદર્ભ :- શ્રી લલિત વિક્રમ જન સેવા ટ્રસ્ટનો પત્ર.

ઉપરોક્ત વિષય અને સંદર્ભ અન્વયે જણાવવાનું કે, શ્રી લલિત વિક્રમ જન સેવા ટ્રસ્ટ દ્વારા
તા.૨૭ થી ૨૯ નવેમ્બર, ૨૦૨૬ (શુક્રવાર, શનિવાર, રવિવાર) દરમિયાન વડોદરાના નવલખી મેદાન ખાતે
ઋષભાયન: ભારતીય સંસ્કૃતિના પુરોધા અંગે એક આંતરરાષ્ટ્રીય કોન્ફરન્સ અને ભારતીય સાંસ્કૃતિક
પ્રદર્શનનું આયોજન કરવામાં આવેલ છે. આ પ્રદર્શનમાં અત્રેની કચેરીના તાબા હેઠળની શાળાઓના
તમામ વિદ્યાર્થીઓને તથા તેમના વાલીઓને અનુકૂળતાએ આ કાર્યક્રમ નિહાળવા આથી જણાવવામાં
આવે છે.

(એમ.આર.પાંડે)
જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી
વડોદરા

શ્રી લલિત વિહાર જન સેવા ટ્રસ્ટ

ઋષભાયન

ઋષભાયન 3

ભારતીય સંસ્કૃતિના પુરોધા

શૈક્ષણિક સાંસ્કૃતિક વિચાર મંચ

આંતરરાષ્ટ્રીય કોન્ફરન્સ અને ભારતીય સાંસ્કૃતિક પ્રદર્શન મંચ અને અનુભૂતિ થિયેટર

તારીખ : 27 • 28 • 29 નવેમ્બર 2026, શુક્રવાર, શનિવાર, રવિવાર

સ્થળ : નવલખી મેદાન, વડોદરા, ગુજરાત, ભારત

સમય : સવારે 9 થી રાત્રે 8

‘ઋષભાયન 3’માં આપને સાદર આમંત્રણ છે

ઋષભાચન - ભારતીય સંસ્કૃતિના પુરોધા

ઋષભાચન વિશે

ઋષભાચન શ્રી લબ્ધિ વિક્રમ જન સેવા ટ્રસ્ટ દ્વારા આયોજિત ભારતીય સંસ્કૃતિનું પ્રતિબિંબ છે, માનવ જગતનો ઇતિહાસ અને સભ્યતાગત મૂળની શોધમાં ઋષભદેવના પ્રદાનનું સંશોધન, દસ્તાવેજીકરણ અને પ્રસાર કરે છે.

ઋષભદેવ (ઋષભ, જેમને આદિનાથ પણ કહેવાય છે) ભારતની ગ્રંથ-પરંપરાઓ અને લોક પરંપરાઓમાં માનવ સમાજના પ્રથમ રાજા, પ્રથમ શિક્ષક છે, સૌથી પ્રારંભિક સામાજિક, આર્થિક અને નૈતિક વ્યવસ્થાનું શ્રેય તેમને આપવામાં આવે છે, કળા-કૌશલના સ્થાપક છે. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાના અનેક સ્તોત્ર તેમના મૂળમાં મળે છે. એટલે 'ઋષભાચન' એક આયોજન નહિ, વિચારનું વહન અને પ્રવર્તન છે. ભારતના જન-જનમાં તેનું જુદાં-જુદાં સ્વરૂપે સ્થાપન છે, જેને આપણે એક મંચ પર પરિસંવાદ, પ્રદર્શન રૂપે લાવીએ છીએ.

પ્રથમ આયોજન વેળાએ અનેક ધર્મોના અગ્રણીઓ સાથે પરામર્શ કર્યો. તેમાંથી વ્યાપક સર્વસંમતિ વ્યક્ત થઈ કે રાજા ઋષભદેવને માત્ર એક સમુદાય નહીં, અનેક પરંપરાઓ પ્રથમ રાજા અને સભ્યતાના સ્થાપક તરીકે સન્માને છે. આ સહિયારી માન્યતાનું દસ્તાવેજીકરણ, સંશોધન અને પ્રસાર કરવો, એ જ ઋષભાચનનો હેતુ છે. એકતા અને શાંતિનો મંત્ર વિશ્વ સુધી પહોંચાડવાનો પ્રયાસ છે. ઋષભાચન દરેક સમુદાય, દરેક ધર્મ માટે ખુલ્લું સાંસ્કૃતિક આયોજન છે. વિવિધ પરંપરાઓના સંતો અને વિદ્વાનો તેના એક જ મંચ પર ઉપસ્થિત રહે છે, અને સમાજના અનેક ક્ષેત્રમાંથી મુલાકાતીઓ અહીં આવે છે.

આ ત્રીજું વર્ષ છે - 2024માં અમદાવાદમાં દસ હજારની મેદની, 2025માં મુંબઈમાં એક લાખની મેદની અને 2026માં વડોદરામાં આનું આયોજન છે.

આયોજક

શ્રી લબ્ધિ વિક્રમ જન સેવા ટ્રસ્ટ (LVJST)

ઋષભાચન 3

27-29 નવેમ્બર 2026

નવલખી મેદાન, વડોદરા

સ્વરૂપ

ત્રણ દિવસીય આંતરરાષ્ટ્રીય કોન્ફરન્સ અને અનુભૂતિસભર સાંસ્કૃતિક સંમેલન

સેમિનારનો મુખ્ય વિષય

દંડનીતિ અને ભારતીય સમાજના

સભ્યતાગત પાયા

પ્રદર્શનનો મુખ્ય વિષય

ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા

પ્રવેશ

નિ:શુલ્ક, નોંધણી સાથે

ઋષભાચન 2નો મંચ, મુંબઈ, ડિસેમ્બર 2025.

27

પ્રથમ દિવસ • શુક્રવાર • સવારે 9:30 થી

નવેમ્બર 2026

ઋષભાચન 3નો આરંભ સવારે 9:30 વાગે ઉદ્ઘાટનથી થાય છે, અને પછી મુખ્ય ડોમમાં સર્વધર્મ ઐક્ય પરિષદ: ભારતીય એકતાનું પ્રતિબિંબ, ભારતીય ધર્મગુરુઓનું મિલન, વિશ્વ શાંતિનો રણકાર ભારતના મંચ પરથી.

સવારે 6 - 8

પ્રાતઃ સાધના

સંગીત અને ધ્યાનના નિષ્ણાતો સાથે સાધના, યોગ અને ધ્યાન

ઉદ્ઘાટન

અનુભૂતિ ઝોન

કળાનું પરંપરાગત અને નવીનતમ રૂપ, આદિ-શિલ્પકળા ચૌદ પ્રકારના પ્રાસાદોનું પ્રદર્શન, કળાની સ્પર્ધાના મોડલ, ગ્રંથ વિમોચન, સ્ટોલ ઉદ્ઘાટન અને જ્ઞાનોત્સવનો આરંભ

સાત મુખ્ય લોકેશન્સ

મુખ્ય ડોમ

ભારતની સનાતન સભ્યતા અંગે અનેક ધર્મગુરુ દ્વારા સર્વધર્મ ઐક્ય પરિષદ - ચિંતન, મંથન સત્ર

ઋષભ સ્વાધ્યાયપીઠ

કોન્ફરન્સ અને પેપર પ્રસ્તુતિ

એકેડેમિક સ્ટોલ્સ

હસ્તપ્રત, ગ્રંથો, પુસ્તકો, કલાકૃતિ અને એન્ટીક વસ્તુઓ વેચાણ અને પ્રદર્શન

ઋષભ પાકકળા

વન ડિસ્ટ્રિક્ટ વન ક્યુઝીન (ODOC): ભારતનો પરંપરાગત આહાર, પ્રદર્શન, વેચાણ અને ભોજન

અનુભૂતિ ઝોન

કળાનું પ્રદર્શન
કળાના કેટલાંક નવીન આયામો - દેશભરના નિષ્ણાતો દ્વારા તૈયાર કરેલ કળાના મોડલ
કળા આધારિત વિદ્યાર્થીઓએ તૈયાર કરેલ મોડલ - પૂરા ગુજરાતમાંથી

સાંજે 7 - રાત્રે 10

સાંસ્કૃતિક ઉત્સવ

નૃત્યનાટિકા

આકર્ષણ

વિજેતાઓની જાહેરાત, 11 લાખથી વધુના ઇનામો, વિવિધ ઉદ્ઘાટન, ભારતભરના નામાંકિત સંતોની ઉપસ્થિતિ અને જાણીતા કલાકારો, લોકપ્રિય યુવા નેતાઓની ઉપસ્થિતિ

28

બીજો દિવસ • શનિવાર • સવારે 10:00 વાગે
નવેમ્બર 2026

સવારે 6 - 8

પ્રાતઃ સાધના

સંગીત અને ધ્યાનના નિષ્ણાતો સાથે સાધના, યોગ અને ધ્યાન

સવારે 9:30

મુખ્ય ડોમ - શાસ્ત્રાર્થ

ભારતીય પરંપરામાં જ્ઞાનનું ઉત્તમ શિખર એટલે શાસ્ત્રાર્થ - ભારતભરના સંસ્કૃત, પ્રાકૃત, અનેક ભાષા, શાસ્ત્રો જાણનાર પંડિતોના ગ્રુપ દ્વારા જાહેરમાં શાસ્ત્રાર્થ - એક પરંપરાગત અનુભવ અનેક વર્ષો પછી જાહેરમાં

ઋષભ સ્વાધ્યાયપીઠ

કોન્ફરન્સ અને પેપર પ્રસ્તુતિ અને બ્રાહ્મી લિપિના વર્ગનો આરંભ

અનુભૂતિ ઝોન

અનુભૂતિ કેન્દ્રો, આદિ શિલ્પકળા વિજ્ઞાન, અષ્ટાપદ પેવેલિયન, ગ્રંથ અને હસ્તપ્રતો, એકેડેમિક પાર્ટનર્સ અને ટ્રેડ સ્ટોલ્સ

એકેડેમિક સ્ટોલ્સ

ઋષભાયન કલા ઝાંખી

સાંજે 7 - રાત્રે 10

સાંસ્કૃતિક ઉત્સવ

શાસ્ત્રીય સંગીત અને ઐતિહાસિક નાટક

ઋષભાયન I માં એક વ્યાખ્યાન, અમદાવાદ, ઑક્ટોબર 2024.

આજનું આકર્ષણ

શાસ્ત્રાર્થ

ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાના મૂળની રજૂઆત. 'અનેકાંતઃ વિશ્વ શાંતિનો મૂલાધાર' વિષય પર ભારતભરના પંડિતો અને વિદ્વાનો પરંપરાગત રીત પ્રમાણે શાસ્ત્રાર્થ કરશે. વિવિધ પરંપરાઓના પાંચ-પાંચ વિદ્વાનોની બે ટીમો, એક સંચાલક સાથે અનેક વિદ્વાનોની હાજરીમાં આપણી પરંપરા ફરી જીવંત થશે.

વાદે વાદે જાયતે તત્ત્વબોધઃ

વારંવારના વાદથી જ તત્ત્વનો બોધ થાય છે

29

ત્રીજો દિવસ • રવિવાર • સવારે 9:30થી
નવેમ્બર 2026

ભારતના રાજકીય ચિંતકોનું મિલન

અંતિમ દિવસે ભારતના રાજકીય ચિંતકો મુખ્ય ડોમમાં મંચ સંભાળે છે, જ્યારે અનુભૂતિ ઝોન, એકેડેમિક કાર્યક્રમ અને સાંજનો સાંસ્કૃતિક ઉત્સવ આ છેલ્લા દિવસે પણ ચાલુ રહે છે.

સવારે 10 - બપોરે 2

મુખ્ય ડોમ

ભારતના રાજકીય ચિંતકોનું મિલન, અનેક રાજકીય પ્રતિભાઓ દ્વારા વિવિધ જાહેરાત

બપોરે 1 - સાંજે 5

ઋષભ સ્વાધ્યાયપીઠ

કોન્ફરન્સ અને પેપર પ્રસ્તુતિ અને બ્રાહ્મી લિપિના વર્ગનો આરંભ

સવારે 10 - સાંજે 6

એકેડેમિક સ્ટૉલ્સ

ઋષભાયન કલા ઝાંખી

સવારે 10 - સાંજે 5:30

ઋષભ પાકકળા

વન ડિસ્ટ્રિક્ટ વન ક્યુઝીન (ODOC): ભારતનો પરંપરાગત આહાર, પ્રદર્શન, વેચાણ અને ભોજન

સવારે 9 - રાત્રે 8

અનુભૂતિ ઝોન

અનુભૂતિ કેન્દ્રો, આદિ શિલ્પકળા વિજ્ઞાન, અષ્ટાપદ પેવેલિયન, ગ્રંથ અને હસ્તપ્રતો, એકેડેમિક પાર્ટનર્સ અને ટ્રેડ સ્ટૉલ્સ

ઋષભાયન 2નું ઉદ્ઘાટન, મુંબઈ, ડિસેમ્બર 2025.

મુખ્ય વિષય

દંડનીતિ

દંડનીતિ અને ભારતીય સમાજના સભ્યતાગત પાયા દંડનીતિ એટલે વ્યવસ્થા કેવી રીતે જળવાય અને ન્યાય કેવી રીતે થાય તેનું શાસ્ત્ર. ઋષભદેવ સાથે જોડાયેલી પરંપરામાં તેનો હેતુ સુધારો છે, પ્રતિશોધ નહીં.

કાર્યક્રમમાં ફેરફાર થઈ શકે છે.

ઋષભાચન : કરુણા, કળા અને જીવનની વ્યવસ્થા

જીવનને જોડો કળા શીખવી, સમાજને આપ્યો આધાર,
ઋષભદેવની સ્મૃતિમાં વહે સંસ્કૃતિનો ઉદાર વિચાર.

રાજદંડમાં નીતિ વસે, શાસનમાં સદાચાર,
ન્યાય બને સુધારાનો પંથ, કરુણા તેનો સાર.
દોષને ના હૈયે ધારીએ, બાકી માનવનું ગૌરવ જાળવીએ,
વેરથી નહીં, વિવેકથી જીવન સહનું અજવાળીએ.

બોતેર ને ચોસઠ કળા, સર્જનનાં સોપાન,
શ્રમ, વિજ્ઞાન ને સૌંદર્યથી સમૃદ્ધ બને માનવજીવન,
અસિ, મસિ ને કૃષિ સાથે વિદ્યા, વાણિજ્ય, શિલ્પ,
સહજીવનના પાયા રચાય અને સાકાર કરે સંકલ્પ.
બ્રાહ્મીની લિપિમાં ખીલે અક્ષરનો અજવાશ,
જ્ઞાન અને કૌશલ્યથી ઊઘડે વિકાસનો એક અજવાશ.

અહિંસાથી જીવને ચાહીએ, અપરિગ્રહથી હળવા થઈએ,
અનેકાંતની ખુલ્લી દૃષ્ટિથી સૌના સત્યને સાંભળીએ.
આદિનાથ, આદિ પુરુષ – નામ અનેક, સ્મૃતિ મહાન,
ભારતીય પરંપરાઓમાં ઝળહળતું એક પ્રેરણાધામ.

ગ્રંથ, અભિલેખ, પુરાતત્ત્વ પ્રમાણથી વારસો જાણીએ,
સેમિનાર-કોન્ફરન્સમાં આ સહુને યાદ કરીએ,
તુલના અને તત્ત્વચિંતનથી સમજણને વિસ્તારીએ.
કળા બને જીવંત અનુભૂતિ, જ્ઞાન બને જીવનનું પ્રમાણ,
આવો,

અધ્યયનથી આચરણ સુધી સાથે ચાલે,
જન-જન સાથે ચાલે,
મન-મનમાં સહુના વસે,
કણ-કણમાં અસ્તિત્વ અનુભવાય
ઘર-ઘરમાં એક જ ચર્ચા રોજ-રોજ થાય,
કળા આપણી બને જ્યારે અજાણી.
લાગે એવું કે આપણા જ ઘરમાં આપણે જ થયા મહેમાન.

ચાલો,
મેળવીએ ગુમાવેલી ઓળખ તમામ,
ઋષભાચનમાં સહુને મળે પોતપોતાનું જ્ઞાન

આજના સમયમાં તેનું મહત્ત્વ

વર્તમાન માટે પાંચ વિષયો

આજે વિશ્વ જે પ્રશ્નો પૂછી રહ્યું છે, તેના માટે ઋષભાચન પ્રાચીન વારસાને એક સંસાધન તરીકે જુએ છે.

I દંડનીતિ

તેનો સિદ્ધાંત છે “દુષ્ટને દંડ, સજ્જનનું સન્માન”, પણ તેનો હેતુ સજા નહીં, સુધારો છે. વ્યક્તિને ગુનાથી અલગ રાખવામાં આવે છે, અને કરુણાને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવે છે.

ઋષભાચન ન્યાયના આ સુધારાલક્ષી વિચારને કાયદો, ન્યાય અને ધ્રુવીકરણના ઉકેલ પરના આધુનિક ચિંતન સાથે તુલનાત્મક અધ્યયન માટે રજૂ કરે છે.

II

ટકાઉપણું

ટકાઉપણું કોઈ આધુનિક વિચાર નથી. ઋષભાચન તેનાં મૂળ ઋષભદેવે શીખવેલી જીવનશૈલીમાં શોધે છે: અહિંસા, સંયમ અને અપરિગ્રહ.

હજારો વર્ષો સુધી એ જીવનશૈલીનું ટકી રહેવું એ જ તેનો પુરાવો છે. પ્રકૃતિ સાથે સંતુલન શોધતા વિશ્વને તે શું શીખવી શકે, તે ઋષભાચન પૂછે છે.

III

વિશ્વ શાંતિ વ્યવસ્થા

અહિંસા અને અનેક દૃષ્ટિકોણોને સાથે રાખવાની પરંપરાઓ ધરાવતા ભારતને ઋષભાચન વિશ્વ શાંતિના આદર્શ તરીકે રજૂ કરે છે.

વિભાજિત વિશ્વને ભારત શું આપી શકે, તેના પર તે સંવાદ યોજે છે.

IV

ગૃહસ્થ નીતિ

ગૃહસ્થની આચારસંહિતા: રોજિંદા જીવનની નૈતિકતા (આજીવિકા, પરિવાર અને સમાજ પ્રત્યેનું કર્તવ્ય) સામાજિક વ્યવસ્થાના પાયા તરીકે.

તે યાદ અપાવે છે કે સભ્યતા તેની સંસ્થાઓ જેટલી જ તેનાં ઘરોમાં ટકે છે.

V

આદિ શિલ્પકળા વિજ્ઞાન નવું

સ્થાપત્ય અને શિલ્પનું મૂળ વિજ્ઞાન. ઋષભદેવે શીખવેલી છ આજીવિકાઓમાં પરંપરા શિલ્પને, એટલે હસ્તકળા અને સ્થાપત્યને, ગણે છે.

ઋષભાચન ૩માં: ભારતના ૧૪ પ્રકારના પ્રાસાદો, એટલે મંદિરનાં શાસ્ત્રીય સ્વરૂપોની પ્રસ્તુતિ.

અત્યાર સુધીની યાત્રા

એક સેમિનારથી એક અભિયાન સુધી

2024 ♦ ઋષભાયન 1

હિનેશ હોલ, અમદાવાદ • 19 ઓક્ટોબર 2024

એક દિવસીય રાષ્ટ્રીય સેમિનાર અને સાંસ્કૃતિક સંગોષ્ઠિ, ગુજરાત સરકારના રમતગમત, યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ વિભાગ દ્વારા અધિકૃત રીતે સમર્થિત કાર્યક્રમ. તેમાં સંશોધન ગ્રંથ 'ઋષભાયન'નું વિમોચન થયું.

10,000 **90+**

લોકો

ગ્રંથમાં શોધપત્રો

2025 ♦ ઋષભાયન 2

કોરા કેન્દ્ર મેદાન, મુંબઈ • 19-21 ડિસેમ્બર 2025

ત્રણ દિવસીય આંતરરાષ્ટ્રીય સેમિનાર અને ઉત્સવ. હિંદુ, શીખ, બૌદ્ધ અને અન્ય પરંપરાઓના આશરે 50 સંતો ભારતભરની રાજકીય પ્રતિભાઓ અને વિદ્વાનો સાથે એક જ મંચ પર ઉપસ્થિત રહ્યા, અને શોધપત્રો રજૂ થયાં. તેમાં 'રિસર્ચ કૌર્નર' ડિજિટલ પોર્ટલ સાથે 1,111 દુર્લભ હસ્તપ્રતોનું લોકાર્પણ થયું. વિદ્યાર્થીઓએ 72 અને 64 કળાઓ પર 124 મોડલ પ્રદર્શિત કર્યા; અનેક વિદ્યાર્થીઓ કળાનો અનુભવ સાથે લઈ ગયા, અને કેટલાકે તેમાંથી પોતાનાં સ્ટાર્ટઅપ શરૂ કર્યાં.

1 લાખ+

ત્રણ દિવસમાં મુલાકાતીઓ

1,111

દુર્લભ હસ્તપ્રતોનું લોકાર્પણ

124

72 અને 64 કળાઓ પર વિદ્યાર્થીઓનાં મોડલ

6

નાલંદા યુનિવર્સિટી સહિત શૈક્ષણિક અને સંસ્થાકીય ભાગીદારો

2026 ♦ ઋષભાયન પૂર્વાયન

કલકત્તા યુનિવર્સિટી, કોલકાતા • 24 સપ્ટેમ્બર 2026

કલકત્તા યુનિવર્સિટીના બૌદ્ધ અધ્યયન વિભાગ સાથે 'ભગવાન ઋષભદેવ અને પૂર્વ ભારતની શ્રમણ પરંપરાઓ' વિષય પર એક દિવસીય સેમિનાર.

2026 ♦ ઋષભાયન 3

નવલખી મેદાન, વડોદરા • 27-29 નવેમ્બર 2026

સૌ માટે ખુલ્લું ત્રણ દિવસીય સાંસ્કૃતિક સંમેલન: અનેક પરંપરાઓની સભા, 72 અને 64 કળાઓ, આંતરરાષ્ટ્રીય સેમિનાર, પ્રદર્શનો અને સાંસ્કૃતિક સંધ્યાઓ, આશરે 1.5 લાખ મુલાકાતીઓની અપેક્ષા સાથે.

ઋષભાયન 1નો સેમિનાર હોલ, અમદાવાદ, 2024.

ઋષભાયન 2માં એક જ મંચ પર અનેક પરંપરાઓના અગ્રણીઓ, મુંબઈ, 2025.

સંશોધન અને પ્રકાશનો

વિદ્વત્તાનો વધતો ભંડાર

90+

શોધપત્રો • 2024

સંશોધન ગ્રંથ 'ઋષભાયન'નું વિમોચન પ્રથમ આવૃત્તિમાં થયું તેમાં ગ્રંથો અને પરંપરાઓમાં ઋષભદેવ પરનાં શોધપત્રો સંકલિત છે.

1,111

હસ્તપ્રતો • 2025

ઋષભાયન 2માં દુર્લભ હસ્તપ્રતોનું લોકાર્પણ, સંશોધકો માટેના ડિજિટલ પોર્ટલ 'રિસર્ચ કોર્નર' સાથે.

ISBN

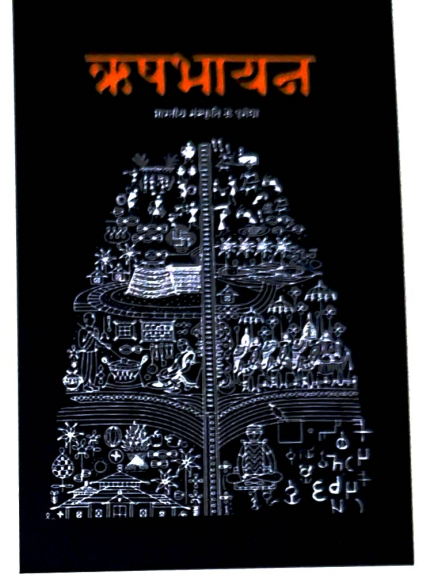
2026

ઋષભાયન 3 સંશોધન ગ્રંથ. આંતરરાષ્ટ્રીય સેમિનારનાં પસંદગીનાં શોધપત્રો ISBN સાથે પ્રકાશિત થશે અને LVJSTના ડિજિટલ સંશોધન આર્કાઇવ મારફતે ઉપલબ્ધ કરાશે.

6

ભાગીદારો • 2025

સમજૂતી કરારો (MoU) ઋષભાયન 2માં નાલંદા યુનિવર્સિટી સહિતના શૈક્ષણિક અને સંસ્થાકીય ભાગીદારો સાથે થયા: સહયોગી સંશોધન, અભ્યાસક્રમ વિકાસ અને વિદ્યાર્થીઓની સહભાગિતા માટે.

ગ્રંથ 'ઋષભાયન', 2024.

ટ્રસ્ટનું સતત કાર્ય

હસ્તપ્રતો. ટ્રસ્ટ ભારતભરના સંગ્રહોમાં સચવાયેલી હસ્તપ્રતો અને ગ્રંથો શોધે છે, ડિજિટાઇઝ કરે છે અને તેનું જતન કરે છે.

વારસા સ્થળો. તે સ્થળોની દસ્તાવેજી યાદીના આધારે વારસાગત મંદિરો અને પ્રતિમાઓનું સર્વેક્ષણ, જીર્ણોદ્ધાર અને સંરક્ષણ કરે છે.

ઋષભાયન 2માં થયેલો એક ભાગીદારી કરાર, મુંબઈ, ડિસેમ્બર 2025.

ઋષભાચન ૩ એક નજરે

ઋષભાચન ૩માં શું છે?

તારીખો 27-29 નવેમ્બર 2026 શુક્રવારથી રવિવાર	સ્થળ નવલખી મેદાન વડોદરા, ગુજરાત, ભારત	સમય સવારે 9 – રાત્રે 8 અનુભૂતિ ઝોન, રોજ	પ્રવેશ નિ:શુલ્ક www.rushabhayan.org પર નોંધણી સાથે
---	---	---	---

જ્ઞાન, સંસ્કૃતિ, આધ્યાત્મિકતા અને ઉદ્યમ એક જ મેદાન પર, સૌ માટે ખુલ્લાં, આશરે 1.5 લાખ મુલાકાતીઓની અપેક્ષા સાથે મેદાનમાં પ્રવેશતાં આ જગ્યાઓની મુલાકાત લઈ શકાશે:

01 સર્વધર્મ ઐક્ય પરિષદ

મુખ્ય ડોમમાં: ધર્મગુરુઓ, રાજકીય ચિંતકો અને વિશ્વભરના વિદ્વાનો; શાસ્ત્રાર્થ, ગ્રંથ વિમોચન અને નવી યોજનાઓનો આરંભ.

03 અનુભૂતિ કેન્દ્ર

પરંપરા જેનું શ્રેય રાજા ઋષભદેવને આપે છે તે 72 અને 64 કળાઓ, કળાત્મક મોડલ અને જીવંત પ્રસ્તુતિઓ સાથે.

05 આદિ શિલ્પકળા વિજ્ઞાન નવું

સ્થાપત્ય અને શિલ્પનું મૂળ વિજ્ઞાન, ભારતના 14 પ્રકારના પ્રાસાદો, એટલે મંદિરનાં શાસ્ત્રીય સ્વરૂપોની પ્રસ્તુતિ સાથે.

07 અષ્ટાપદ પેવેલિયન

પરંપરા જેને ઋષભદેવ સાથે જોડે છે તે પર્વત અષ્ટાપદનો સંપૂર્ણ ઇતિહાસ, મોડલ અને ફિલ્મ સાથે.

09 ઋષભાચન કલા ઝાંખી

એકેડેમિક સ્ટૉલ્સ: હસ્તપ્રત કલા, લિપિ, નૃત્ય અને નૃત્યનાટિકા પર સંશોધન આધારિત રજૂઆત.

11 અનુભૂતિ ટ્રેડ સ્ટૉલ્સ

પરંપરાગત હસ્તકળા, કલાત્મક વસ્તુઓ, અને યુવાનો તથા સ્ટાર્ટઅપના નવા વિચારો, ખરીદીની તક સાથે.

13 પ્રાતઃ સાધના

સવારે 6 થી 8: સંગીત અને ધ્યાનના નિષ્ણાતોના માર્ગદર્શનમાં સાધના, યોગ અને ધ્યાનની વિવિધ પદ્ધતિઓ.

02 એકેડેમિક કૉન્ફરન્સ

ઋષભાચન સ્વાધ્યાયપીઠ અંતર્ગત શોધપત્રો, પેનલ ચર્ચાઓ અને જ્ઞાનમંથન: ભારતીય સંસ્કૃતિ અને ઇન્ડિયન નોલેજ સિસ્ટમ પર.

04 યુવા અનુભૂતિ કેન્દ્ર

ભારતભરના ગુરુકુળો, પાઠશાળાઓ અને વેદાંત શાળાઓના, પરફોર્મિંગ આર્ટ્સના, અને શાળા-કૉલેજોના વિદ્યાર્થીઓએ બનાવેલાં કળા આધારિત સ્પર્ધા-મોડલ.

06 ઋષભ પાકકળા

વન ડિસ્ટ્રિક્ટ વન ક્યુઝીનના વિચાર પર શુદ્ધ, સ્વાસ્થ્યપ્રદ આહાર, દરેક જિલ્લાની એક વિશેષ વાનગી: પ્રદર્શન, વેચાણ અને ભોજન.

08 ગ્રંથ અને હસ્તપ્રતો

પુસ્તકો, હસ્તપ્રતો અને ભંડારો: ‘જ્ઞાન ભારતમ્’ અંતર્ગત ભારતભરનાં ગ્રંથાલયોનો જ્ઞાન-ખજાનો, અને ટ્રસ્ટનાં પોતાનાં પ્રદર્શનો.

10 એકેડેમિક પાર્ટનર્સ

ભારત અને વિદેશની યુનિવર્સિટીઓ અને સંસ્થાઓ: તેમના અભ્યાસક્રમો, ડિગ્રીઓ, પ્રાધ્યાપકો, મ્યુઝિયમો અને ગ્રંથાલયો.

12 સાંસ્કૃતિક ઉત્સવ

રોજ સાંજે 7 થી 10: મનોરંજન નહીં, મંચ પર ભારતીય સંસ્કૃતિ.

એકેડેમિક કાર્યક્રમ

આંતરરાષ્ટ્રીય સેમિનાર

વડોદરાની સરકાર માન્ય મહારાજા સયાજીરાવ યુનિવર્સિટી, સુમનદીપ વિદ્યાપીઠ અને પારુલ યુનિવર્સિટી સાથે જોડાણ સાધીને, તેમના રિસર્ચ સ્કોલરો સાથે મળીને, ત્રણેય દિવસ એક વિશેષ સેમિનાર યોજાશે. ભારતભરના અને વિદેશના અનેક વિદ્વાનો ભારતીય સંસ્કૃતિ, ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા, રાજા ઋષભદેવનું પ્રદાન અને તેમની દંડનીતિ જેવા વિષયો પર શોધપત્રો રજૂ કરશે, પેનલ ચર્ચાઓમાં ભાગ લેશે અને વિચાર મંથન કરશે. આ કોન્ફરન્સ ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાની વિશેષતાઓ અને સમૃદ્ધિને ઉજાગર કરવાનો પ્રયત્ન કરશે.

શોધપત્ર સત્રો

એકેડેમિક સેમિનાર ૩૫માં, ત્રણેય દિવસ બપોરે ૧ થી સાંજે ૫. દરેક પ્રસ્તુતિ ૧૫ મિનિટની, ત્યાર બાદ પ્રશ્નોત્તરી.

પેનલ

પ્રાચીન ભારતીય ન્યાયશાસ્ત્રનાં તુલનાત્મક અને આંતરરાષ્ટ્રીય પરિમાણો.

શાસ્ત્રાર્થ

૨૮ નવેમ્બર ૨૦૨૬, મુખ્ય ડોમમાં: ભારતભરના પંડિતો અને વિદ્વાનો 'અનેકાંત: વિશ્વ શાંતિનો મૂલાધાર' વિષય પર પરંપરાગત રીતે શાસ્ત્રાર્થ કરશે.

શોધપત્રો માટે આમંત્રણ

પૂર્ણ શોધપત્રની અંતિમ તારીખ
૩૦ ઓક્ટોબર ૨૦૨૬

પાંચ વિષય-જૂથોમાં ચોત્રીસ સંશોધન વિષયો:

શાસન, સમાજ અને દંડનીતિ	વિષયો ૧-૧૪	વૈજ્ઞાનિક અને કાળયક	૨૫-૩૦
ઐતિહાસિક, પૌરાણિક, કલાત્મક અને સાહિત્યિક	૧૫-૧૯	સભ્યતાગત જ્ઞાન અને તેનો પ્રસાર	૩૧-૩૪
આંતરરાષ્ટ્રીય અને તુલનાત્મક	૨૦-૨૪		

કોણ યોગદાન આપી શકે
શિક્ષણવિદો, સંશોધન વિદ્વાનો, અનુસ્નાતક અને ડૉક્ટરલ વિદ્યાર્થીઓ, સ્વતંત્ર સંશોધકો અને વિષય નિષ્ણાતો

શોધપત્ર
૩,૦૦૦-૪,૦૦૦ શબ્દો, મૌલિક અને અપ્રકાશિત

અહીં મોકલો
rushabhayan@lvjst.org
વિષય (Subject): Rushabhayan-3 Paper Submission - [Sub-theme] - [Author Name]

ભાષાઓ
અંગ્રેજી, હિન્દી અથવા ગુજરાતી

પ્રકાશન
પસંદગીનાં શોધપત્રો ISBN સાથે ઋષભાયન ૩ સંશોધન ગ્રંથમાં

વ્યવસ્થા
દરેક પસંદગી પામેલા લેખકને વડોદરા ખાતે પ્રસ્તુતિ માટે આમંત્રણ

ઉપયોગી માહિતી

વડોદરાની મુલાકાત

વડોદરા (બરોડા), પશ્ચિમ ભારતમાં ગુજરાતનું વિધા અને કળાનું ઐતિહાસિક નગર, અને બરોડા રજવાડાની પૂર્વ રાજધાની છે. યુનેસ્કો વિશ્વ ધરોહર સ્થળ ચાંપાનેર-પાવાગઢ પુરાતત્વીય ઉદ્યાન આશરે 50 કિમી દૂર છે.

સ્થળ

નવલખી મેદાન, વડોદરા, ગુજરાત, ભારત.

કેવી રીતે પહોંચવું

હવાઈ માર્ગે: વડોદરા એરપોર્ટ (BDQ) પર સ્થાનિક ઉડાનો મળે છે. નજીકનું આંતરરાષ્ટ્રીય એરપોર્ટ અમદાવાદ (AMD) છે, એક્સપ્રેસવે માર્ગે આશરે 110 કિમી.
રેલ માર્ગે: મુંબઈ-દિલ્લી મુખ્ય રેલ માર્ગ પરનું વડોદરા જંકશન.

મોસમ

નવેમ્બરના અંતમાં વાતાવરણ સૂકું રહે છે: દિવસો હૂંફાળા અને સાંજ ઠંડી રહે છે.

વિદેશથી આવતા મુલાકાતીઓ માટે

ભારતીય વિઝા મળતાં કેટલાંક અઠવાડિયાં લાગી શકે છે. કૃપા કરી વહેલો સંપર્ક કરો.

આયોજક

શ્રી લલિધ વિક્રમ જન સેવા ટ્રસ્ટ (LVJST) ગુજરાતનું એક નોંધાયેલું જાહેર ધર્માદા ટ્રસ્ટ છે, જે ભારતના વારસાના જતન, સંશોધન અને પુનરુત્થાનને સમર્પિત છે. તેનું કાર્ય ત્રણ ક્ષેત્રોમાં છે: હસ્તપ્રતો, વારસા સ્થળો, અને ઋષભાચન નામે યોજાતાં શૈક્ષણિક અને સાંસ્કૃતિક આયોજનો.

શોધપત્રો, વિદ્વાનો અને સંસ્થાઓ

rushabhayan@lvjst.org

સામાન્ય પૂછપરછ

info@rushabhayan.org

ફોન

+91 86554 49611

વેબસાઇટ અને નોંધણી

www.rushabhayan.org

સોશિયલ મીડિયા

@ f X @rushabhayan

▶ Rushabhayan

સહભાગી થવાના માર્ગો

1 સંસ્થા તરીકે ભાગીદાર બનો

યુનિવર્સિટીઓ, સંશોધન સંસ્થાઓ અને સાંસ્કૃતિક સંસ્થાઓને એકેડેમિક ભાગીદાર તરીકે જોડાવા આમંત્રણ છે: સમજૂતી કરાર (MoU), સંમેલનમાં ભાગીદાર સ્ટૉલ, અથવા તેમના વિદ્યાર્થીઓ અને પ્રાધ્યાપકોની સહભાગિતા દ્વારા.

2 હસ્તપ્રતો અને સંગ્રહો વહેંચો

દુર્લભ હસ્તપ્રતો ધરાવતાં ગ્રંથાલયો, સંગ્રહો અને વિદ્વાનોને તેના દસ્તાવેજીકરણ, ડિજિટાઇઝેશન અને જતન માટે ટ્રસ્ટ સાથે કાર્ય કરવા આમંત્રણ છે.

3 વિદ્યાર્થીઓને લાવો

વિભાગો અને કૉલેજો તેમના વિદ્યાર્થીઓને સેમિનાર, પ્રદર્શનો અને 72 અને 64 કળાઓના અનુભૂતિ કેન્દ્રમાં લાવી શકે છે.

ઋષભાચન

ઋષભાચન 3

ભારતીય સંસ્કૃતિના પુરોધા

નવલખી મેદાન · વડોદરા
27-29 નવેમ્બર 2026

પ્રવેશ નિ:શુલ્ક

નોંધણી જરૂરી · www.rushabhayan.org

આયોજક

શ્રી લલિધ વિક્રમ જન સેવા ટ્રસ્ટ

નોંધણી માટે સ્કેન કરો

ઋષભ કલા પ્રદર્શન 64 અને 72 કલાઓ

રાજા ઋષભે બતાવેલી 64 અને 72 કલાઓ ઉપર મોડેલની રજૂઆત

કલા પ્રદર્શન

₹11 લાખ સુધીનાં ઇનામો

શ્રેણી 1

12 થી 17 વર્ષ

શાળા અને કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ

શ્રેણી 2

18 થી 25 વર્ષ

શાળા, કોલેજ અને સંસ્થાઓના વિદ્યાર્થીઓ

શ્રેણી 3

પરંપરાગત શિક્ષણ કેન્દ્રો

ધાર્મિક અને ગુરુકુલ પાઠશાળાના વિદ્યાર્થીઓ

ઋષભાયત્ર 3 • 27-29 નવેમ્બર 2026 • નવલખી ગ્રાઉન્ડ, વડોદરા

સહયોગ

રમતગમત, યુવા અને સાંસ્કૃતિક
પ્રવૃત્તિઓ વિભાગ
ગુજરાત સરકાર

કમિશનરશ્રી, યુવક સેવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ
રમતગમત, યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ વિભાગ
ગુજરાત સરકાર

64 સ્ત્રી કલાઓ

રાજા ઋષભે બતાવેલી 64 સ્ત્રી કલાઓ, વિભાગ પ્રમાણે

શૃંગાર, સૌંદર્ય અને વસ્ત્ર કલાઓ

- 1 વેશ રચના કલા — પ્રસંગને અનુરૂપ શાલીન વસ્ત્રો પહેરવાં
- 2 આભૂષણ સંયોજન કલા — યોગ્ય ઘરેણાં પસંદ કરી સુરુચિથી પહેરવાં
- 3 કેશ પ્રસાધન કલા — વાળ ઓળવા અને ચોટલા-અંબોડા ગૂંથવા
- 4 અંગરાગ કલા — પીઠી અને પ્રાકૃતિક લેપથી ત્વચા નિખારવી
- 5 વિશેષક ચ્યુતિ કલા — કપાળે તિલક, કંકુ અને ચાંદલો કરવો
- 6 સુગંધ યુક્તિ કલા — અત્તર, ચંદન જેવાં સુગંધી દ્રવ્યો બનાવવાં
- 7 અંજન વિધિ કલા — આંખો માટે ઔષધીય કાજળ બનાવવું
- 8 લીલાસંચરણ કલા — છટા અને લાલિત્યભરી ચાલે ચાલવું
- 9 હેમરત્નભેદ કલા — સોના અને રત્નોના સાચા-ખોટાની પરખ કરી કિંમત આંકવી

ગૃહ સજ્જા અને લલિત કલાઓ

- 10 ચિત્રકલા — દીવાલ, કાપડ કે વાસણ પર ચિત્રો અને વેલ-બુટ્ટા દોરવા
- 11 રંગોળી (તંદુલ-કુસુમ-બલિ) કલા — રંગીન ચોખા, લોટ અને ફૂલોથી રંગોળી પૂરવી
- 12 પુષ્પાસ્તરણ કલા — ઓરડા અને પથારીને ફૂલોથી સજાવવાં
- 13 માલ્ય ગ્રથન કલા — ફૂલોની જાતજાતની માળાઓ ગૂંથવી
- 14 ગૃહ સુરક્ષા કલા — ઘરને સ્વચ્છ અને સુરક્ષિત રાખવું
- 15 વાસ્તુસિદ્ધિ કલા — વાસ્તુ પ્રમાણે જમીન પસંદ કરી ઘર રચવું

હસ્તશિલ્પ અને સોય-દોરાનું કામ

- 16 સીવણ કલા — કપડાં સીવવાં અને સાંધવાં
- 17 ભરતકામ (કસીદાકારી) કલા — કાપડ પર દોરાથી ભાત ભરવી
- 18 વણાટ કલા — ઊન કે સૂતરથી કાપડ અને આસન વણવાં
- 19 કાષ્ટ કલા (લાકડાનું કામ) — લાકડાનાં રમકડાં અને વાસણ બનાવવાં
- 20 દોરા-કીડા (સૂતર-કીડા) — દોરાથી ઢીંગલી અને જૂલતાં રમકડાં બનાવવાં
- 21 કાગળ/પાંદડાં કાપકામ કલા — કાગળ કે પાંદડાં કાપી ઘરેણાં અને રમકડાં બનાવવાં
- 22 માટી શિલ્પ કલા — માટીનાં વાસણ અને કલાકૃતિઓ ઘડવી
- 23 હસ્તલાઘવ કલા — હાથની ચપળતા: હાથચાલાકી અને ઝડપી કારીગરી

સંગીત, નૃત્ય અને અભિનય

- 24 ગાયન કલા — પરંપરાગત ગીતો અને ભજનો ગાવાં
- 25 વાદન કલા — વીણા, વાંસળી, ઢોલક જેવાં વાદ્યો વગાડવાં
- 26 નૃત્ય કલા — ભાવપૂર્ણ નૃત્ય કરવું
- 27 અભિનય (નાટ્ય) કલા — હાવભાવ અને સંવાદથી મંચ પર વાર્તા ભજવવી
- 28 જલતરંગ (ઉદક વાદ્ય) કલા — પાણી ભરેલાં વાસણો પર ટકોરાથી સંગીત વગાડવું
- 29 લય-તાલ જ્ઞાન — સંગીત અને નૃત્યમાં લય-તાલ જાળવવો
- 30 વીણાનાદ કલા — પ્રાચીન તંતુવાદ્ય વીણા વગાડવી

પાક કલા અને પેય વિજ્ઞાન

- 31 ભોજન નિર્માણ કલા — સ્વાદિષ્ટ, સાત્ત્વિક અને પૌષ્ટિક રસોઈ કરવી
- 32 પાક કલા વિવિધતા — મીઠાઈઓ અને જાતજાતની વાનગીઓ બનાવવી
- 33 પાનક રસ કલા — ફળો અને ઔષધિઓમાંથી શરબત-ઉકાળા બનાવવા
- 34 અન્ન સંરક્ષણ કલા — અનાજ, અથાણાં વગેરે લાંબો સમય સાચવવાં
- 35 શાલિખાણડન કલા — ડાંગર ખાંડી સાફ અને આખા ચોખા કાઢવા

બૌદ્ધિક રમતો, ભાષા અને મનોરંજન

- 36 અક્ષર જ્ઞાન કલા — વાંચવા-લખવાનું પાયાનું જ્ઞાન
- 37 ઉપાણાં (પ્રહેલિકા) કલા — ઉપાણાં ઉકેલવાં અને નવાં રચવાં
- 38 કાવ્ય સમસ્યા પૂર્તિ — અધૂરી કવિતા પોતાની સૂઝથી પૂરી કરવી
- 39 શેતરંજ/ચોપાટ કલા — શેતરંજ, ચોપાટ જેવી બુદ્ધિની રમતો રમવી
- 40 કથા વાચન કલા — ધાર્મિક, નૈતિક અને રસપ્રદ વાર્તાઓ કહેવી
- 41 ભાષા યાતુર્ય — મીઠી, વિનમ્ર અને અસરકારક વાણી
- 42 વિનોદ કલા — હળવી મજાકથી ઘરમાં આનંદ જાળવવો
- 43 સંસ્કૃતજલ્પ કલા — સંસ્કૃતમાં શુદ્ધ અને છટાદાર વાતચીત
- 44 વ્યાકરણ કલા — શુદ્ધ ભાષાના નિયમો અને શબ્દરચનાનું જ્ઞાન
- 45 સર્વભાષાવિશેષ કલા — અનેક ભાષાઓ અને બોલીઓનું જ્ઞાન
- 46 અન્યાક્ષરિકા કલા — શ્લોકોની ચંતાક્ષરી: છેલ્લા અક્ષરથી નવો શ્લોક કહેવો

ચિકિત્સા, બાળકલ્યાણ અને કુટુંબ-વ્યવસ્થા

- 47 બાળ ચિકિત્સા (બાળ-કલ્યાણ) — બાળકોની સંભાળ, સ્વાસ્થ્ય અને સંસ્કાર
- 48 પ્રાથમિક ઉપચાર કલા — ઘરગથ્થુ ઔષધિઓથી પ્રાથમિક સારવાર કરવી
- 49 સફાઈ અને સ્વચ્છતા કલા — ઘર અને શરીરને જંતુમુક્ત અને સ્વચ્છ રાખવાં
- 50 સેવક-વ્યવસ્થા કલા — ઘરના સહાયકો સાથે માનભર્યો વ્યવહાર અને કામની વ્યવસ્થા
- 51 અતિથિ સત્કાર કલા — મહેમાનોનો આદર-સત્કાર અને સગવડ સાચવવી
- 52 ઘરખર્ચ-વ્યવસ્થા (આવક-જાવકનું જ્ઞાન) — મર્યાદિત આવકમાં ઘર ચલાવવું અને બચત કરવી
- 53 અંકવિચાર કલા — અંકો, સ્થાનમૂલ્ય અને રોજિંદું ગણિત
- 54 વાણિજ્યવિધિ કલા — ખરીદ-વેચાણ, માલ-ભાવની પરખ અને હિસાબ
- 55 ગૃહચાર કલા — કુટુંબના રીતરિવાજ પ્રમાણે ઘર ચલાવવું

સામાજિક, વ્યાવહારિક અને અન્ય વિશિષ્ટ કલાઓ

- 56 પશુ-પક્ષી પાલન — ગાય, પોપટ જેવાં પશુ-પક્ષીઓને સમજવાં અને ઉછેરવાં
- 57 બાગકામ (ઉદ્યાન કલા) — આંગણામાં ફળ, ફૂલ અને ઔષધીય છોડ ઉગાડવા
- 58 શકુન જ્ઞાન — વાદળો અને પક્ષીઓ જોઈ હવામાન પારખવું
- 59 ધૈર્ય કલા — સંકટમાં શાંત રહી પરિવારને હિંમત આપવી
- 60 ક્ષમા કલા — ભૂલો માફ કરી ઘરમાં શાંતિ જાળવવી
- 61 સત્ય ભાષણ કલા — હંમેશાં સાચું અને પ્રિય બોલવું
- 62 સહાનુભૂતિ કલા — બીજાનાં સુખ-દુઃખ સમજી મદદ કરવી
- 63 હયગજપરીક્ષણ કલા — ઘોડા અને હાથીની જાત, ઉંમર અને લક્ષણોની પરખ
- 64 લોકવ્યવહાર કલા — દરેક પ્રસંગે લોકો સાથે વિવેકથી વર્તવું

72 પુરુષ કલાઓ

રાજા ઋષભે બતાવેલી 72 પુરુષ કલાઓ, વિભાગ પ્રમાણે

ભાષા, લેખન અને બૌદ્ધિક કલાઓ

- 1 લેખ કલા — અક્ષર અને 18 પ્રકારની લિપિઓ લખવાનું જ્ઞાન
- 2 ગણિત કલા — હિસાબ-કિતાબ અને ગણતરી કરવાની વિદ્યા
- 3 બુદ્ધિ કલા — તીવ્ર બુદ્ધિ અને વિવેકનો પ્રયોગ
- 4 વાચ્ય કલા — સ્પષ્ટ અને પ્રભાવશાળી રીતે બોલવું
- 5 વિચાર કલા — ગહન વિચાર-વિમર્શ અને સાચો નિર્ણય લેવો
- 6 તર્ક કલા — વાદ-વિવાદ, તર્ક અને કુતર્કને સમજવાની શક્તિ
- 7 ન્યાય કલા — ઉચિત અને નિષ્પક્ષ ન્યાય કરવાનું જ્ઞાન
- 8 તત્ત્વ વિચાર કલા — દાર્શનિક તત્ત્વોનું ઊંડાણપૂર્વક મનન કરવું
- 9 કાવ્ય કલા — સુંદર કવિતાઓની રચના કરવી
- 10 છંદ કલા — કાવ્યોમાં છંદ, માત્રા અને લય બેસાડવા
- 11 ષટ્ ભાષા કલા — છ પ્રમુખ પ્રાકૃત/લોક ભાષાઓને જાણવાની કલા

સંગીત અને લલિત કલાઓ

- 12 ગીત કલા — સુરીલું ગાયન અને સંગીતની સમજ
- 13 વાદ્ય કલા — વિવિધ પ્રકારના વાદ્ય યંત્રો (જેવા કે વીણા, સિતાર) વગાડવા
- 14 નૃત્ય કલા — શાસ્ત્રીય અને ભાવપૂર્ણ નૃત્ય કરવું
- 15 તાલ કલા — સંગીતમાં તાલ અને રિધમ (લય) જાળવવી
- 16 ઢોલ કલા — ઢોલ કે નગારા વગાડવાની વિશેષ કલા
- 17 મૃદંગ કલા — મૃદંગ જેવા પારંપરિક થાપવાળા યંત્રો વગાડવા
- 18 ભેરી કલા — યુદ્ધ કે ઉત્સવના સમયે ભેરી (બિગુલ/તુરહી) વગાડવી
- 19 વાંસળી કલા — સુરીલી વાંસળી વગાડવાની કલા
- 20 સ્વરગત કલા — વિવિધ રાગ-રાગિણીઓમાં સાચો સ્વર કાઢવાનું જ્ઞાન
- 21 પુષ્કરગત કલા — પુષ્કર નામના વિશેષ પ્રાચીન વાદ્યનું વાદન
- 22 ચિત્ર કલા — સુંદર ચિત્રકામ અને રેખાચિત્ર બનાવવા
- 23 નેપથ્ય કલા — રંગમંચ (Stage) ની સજાવટ અને વેશ બદલવો

યુદ્ધ, વ્યૂહ અને શસ્ત્ર કલાઓ

- 24 વ્યૂહ કલા — યુદ્ધ માટે સેનાની વ્યૂહરચના: પાયદળ, હાથી, ઘોડેસવાર અને રથોને નિશ્ચિત આકારોમાં ગોઠવવા
- 25 પ્રતિવ્યૂહ કલા — શત્રુના વ્યૂહનો સામનો કરવા, તેની સામે ટકવા અને તેને તોડવા પોતાની સેના ગોઠવવી
- 26 ચક્રવ્યૂહ કલા — મજબૂત કેન્દ્રની આસપાસ વર્તુળોમાં, છટકવું મુશ્કેલ બને તેમ સૈન્ય ગોઠવવું
- 27 ગરુડ વ્યૂહ કલા — ચાંચ, શરીર અને પાંખો સાથે ગરુડના આકારે સૈન્ય ગોઠવવું
- 28 શકટવ્યૂહ કલા — ગાડાના આકારે સૈન્ય ગોઠવવું
- 29 સંઘાવારમાન કલા — લશ્કરી છાવણીનું માપ અને આયોજન: કદ, વિભાગો, રસ્તા, દરવાજા અને રક્ષણ-વ્યવસ્થા
- 30 યુદ્ધ કલા — રણભૂમિ પર શસ્ત્રો વડે, પગપાળા કે વાહન પરથી લડવાની આવડત
- 31 નિયુદ્ધ કલા — નજીકની લડાઈ: સામસામે શરીરથી, મોટે ભાગે શસ્ત્ર વિના, બાથ ભીડીને અને પ્રહાર કરીને લડવું
- 32 મુષ્ટિયુદ્ધ કલા — મુક્કાબાજી: બંધ મુઠ્ઠી વડે પ્રહાર અને બચાવ કરીને સામસામે લડવું
- 33 બાહુયુદ્ધ કલા — કુસ્તી: બાહુ વડે પકડીને, ઊંચકીને, પછાડીને અને દબાવીને પ્રતિસ્પર્ધીને હરાવવો
- 34 ઇષુશાસ્ત્ર કલા — બાણ અને અસ્ત્રોની વિદ્યા: તીર, ભાલા જેવાં ફેંકવાનાં શસ્ત્રો ઓળખવાં, તાકવાં અને છોડવાં

35 છરુપ્રવાદ કલા — તલવારબાજી: મૂઠ પકડવાથી માંડીને ઘા, ઘોંચ અને બચાવ સુધીની તલવારની વિદ્યા

36 ધનુર્વેદ કલા — ધનુષ્યની વિદ્યા: તીરંદાજી, અને વ્યાપક અર્થમાં શસ્ત્રો તથા યુદ્ધની આખી કલા

ગૃહ, વિલાસ અને મનોરંજન કલાઓ

- 37 શૌચ કલા — મન અને શરીરને શુદ્ધ અને સ્વચ્છ રાખવાની કલા
- 38 વિનોદ કલા — હાસ્ય-વ્યંગ્ય અને બીજાનું મનોરંજન કરવું
- 39 વિલાસ કલા — સુરુચિપૂર્ણ જીવન અને આનંદ માણવાની રીત
- 40 ક્રીડન કલા — વિવિધ પ્રકારની રમતો રમવી
- 41 ધૂત કલા — પાસા (Dice) ની રમત અને તેની ચાલો
- 42 અષ્ટાપદ કલા — ચોપાટ કે શતરંજ જેવી દિમાગી રમતો રમવી
- 43 હસ્તલાઘવ કલા — હાથની સફાઈ (સીવણ કે કારીગરીની સ્ફૂર્તિ)
- 44 કુસુમ કલા — ફૂલોથી માળાઓ ગૂંથવી અને શુંગાર કરવો
- 45 અંજન કલા — આંખોમાં લગાવવાના અંજન (કાજળ) નું નિર્માણ
- 46 વશીકરણ કલા — મધુર વ્યવહારથી બીજાને પ્રભાવિત કરવા
- 47 સંયોગ કલા — વિવિધ વસ્તુઓ કે જડીબુટ્ટીઓનું યોગ્ય મિશ્રણ કરવું
- 48 સ્નેહ કલા — તેલ, ઘી અને ઔષધીય તેલોનું શોધન કરવું
- 49 વસ્ત્ર વિધિ કલા — કપડાં વણવા અને તેને રંગવાની કલા
- 50 અન્ન વિધિ કલા — સ્વાદિષ્ટ અને પૌષ્ટિક ભોજન રાંધવું (પાક કલા)
- 51 પાન વિધિ કલા — ફળ અને જડીબુટ્ટીઓમાંથી શરબત અને પેય બનાવવા

વિજ્ઞાન, વ્યાપાર અને તકનીકી કલાઓ

- 52 કૃષિકરણ કલા — ઉત્તમ ખેતી અને અનાજ ઉગાડવું
- 53 વાસ્તુ કલા — ભવન, મકાન અને નગરોનું નિર્માણ (Architecture)
- 54 ધાતુવાદ કલા — સોના-ચાંદી વગેરે ધાતુઓને ઓગાળવી અને શુદ્ધ કરવી
- 55 સ્વર્ણ પાક કલા — કાચા સોનાને તપાવીને ઘરેણાં બનાવવા યોગ્ય બનાવવું
- 56 રૂપ પાક કલા — ચાંદી (રજત) ને શુદ્ધ કરવાની વૈજ્ઞાનિક વિધિ
- 57 રત્ન લક્ષણ કલા — કિંમતી હીરા અને રત્નોની શુદ્ધતા પારખવી
- 58 દક-મૃત્તિકા કલા — માટીના વાસણો અને રમકડાં બનાવવા (Pottery)
- 59 રજજુબંધ કલા — મજબૂત દોરડાં વણવા અને ગાંઠો મારવી
- 60 જ્યોતિષ કલા — ગ્રહો અને નક્ષત્રોની ચાલનો અભ્યાસ
- 61 વૈદ્યક કલા — આયુર્વેદ, નાડી જ્ઞાન અને રોગોની સારવાર (ચિકિત્સા)
- 62 ચાર વેદ કલા — તત્કાલીન સાંસારિક જ્ઞાન-વિજ્ઞાનના સંચયને સમજવો

ગુપ્ત શક્તિઓ, લક્ષણો અને અન્ય વિદ્યાઓ

- 63 મંત્ર કલા — ધ્વનિ તરંગો (મંત્રો) ની ગુપ્ત શક્તિનું જ્ઞાન
- 64 દૃષ્ટિવાદ કલા — માત્ર નજરથી વસ્તુઓ કે પરિસ્થિતિઓને પારખવી
- 65 ઇન્દ્રજાળ કલા — હાથની સફાઈથી જાદુઈ કરતબ બતાવવા
- 66 શકુન કલા — પશુ-પક્ષીઓની હિલચાલથી ભવિષ્યના સંકેતો સમજવા
- 67 સ્વપ્ન કલા — જોયેલા સપનાઓનું સાચું ફળ અને અર્થ બતાવવો
- 68 સ્ત્રી લક્ષણ કલા — સ્ત્રીઓના શારીરિક અને માનસિક સદ્ગુણોને ઓળખવા
- 69 પુરુષ લક્ષણ કલા — પુરુષોના હાવભાવ અને ઉત્તમ લક્ષણોને પારખવા
- 70 બંધન કલા — અપરાધીઓ કે દુશ્મનોને બાંધવાની તકનીક
- 71 સંતભન કલા — કોઈ ગતિમાન વસ્તુ કે દુશ્મનને એક જગ્યાએ રોકી દેવા
- 72 સંજીવન કલા — મૂર્છિત કે મરણાસન્ન વ્યક્તિને પ્રાથમિક સારવારથી પુનર્જીવિત કરવા

ઋષભ કલા પ્રદર્શન

ભાગ લેવા માટેના નિયમો અને માર્ગદર્શિકા

ઋષભાયન 3 | 27 થી 29 નવેમ્બર, 2026 | નવલખી ગ્રાઉન્ડ, વડોદરા

1. પ્રોજેક્ટ વિશે

ઋષભ કલા પ્રદર્શનનો હેતુ વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા એવા કાર્યરત મોડેલ રજૂ કરવાનો છે, જે ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા (Indian Knowledge System), ભારતીય પરંપરા અને ભારતીય સંસ્કૃતિને આધુનિક યુગ સાથે જોડે.

દરેક મોડેલ સત્તાવાર રીતે આપવામાં આવેલી કલા યાદીમાંથી ફાળવવામાં આવેલી એક કલા પર આધારિત હોવું જોઈએ. આ મોડેલ ઋષભાયન 3 દરમિયાન યોજાનારા પ્રદર્શનમાં રજૂ કરવામાં આવશે.

2. ભાગ લેવાની શ્રેણીઓ

શ્રેણી 1 12 થી 17 વર્ષના વિદ્યાર્થીઓ
શાળા અને કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ

શ્રેણી 2 18 થી 25 વર્ષના વિદ્યાર્થીઓ
શાળા, કોલેજ અને સંસ્થાઓના વિદ્યાર્થીઓ

શ્રેણી 3 પરંપરાગત શિક્ષણ કેન્દ્રોના વિદ્યાર્થીઓ
ધાર્મિક પાઠશાળા અને ગુરુકુલ પાઠશાળાના વિદ્યાર્થીઓ

3. નોંધણી ફી અને રિફંડ

- દરેક એન્ટ્રી (ટીમ) દીઠ ₹500 નોંધણી ફી ભરવાની રહેશે.
- મોડેલ જમા કરાવ્યા બાદ દરેક એન્ટ્રી દીઠ કુલ ₹1,000 પરત આપવામાં આવશે. તેમાં ભરેલી ₹500 નોંધણી ફી સંપૂર્ણ પરત કરવામાં આવશે અને વધારાના ₹500 પણ આપવામાં આવશે.

4. મોડેલ માટેની પાત્રતા અને નિયમો

- પ્રવેશ માત્ર સંસ્થા મારફતે જ સ્વીકારવામાં આવશે, જેમ કે શાળા, કોલેજ અથવા ધાર્મિક પાઠશાળા કે ગુરુકુલ. વ્યક્તિગત રીતે મોકલેલી એન્ટ્રી સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.
- દરેક સંસ્થા વધુમાં વધુ બે એન્ટ્રી રજૂ કરી શકશે.
- દરેક એન્ટ્રીમાં ઓછામાં ઓછા 2 અને વધુમાં વધુ 5 વિદ્યાર્થીઓની ટીમ હોવી જોઈએ.

5. કલાની પસંદગી

- દરેક મોડેલ સત્તાવાર યાદીમાંથી પસંદ કરેલી એક કલા પર આધારિત હોવું જોઈએ.

6. મોડેલ અંગેની માર્ગદર્શિકા

- મોડેલ માટી, સુશોભન સામગ્રી અથવા અન્ય યોગ્ય સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને તૈયાર કરવાનું રહેશે.
- મોડેલનું કદ વધુમાં વધુ 2 x 2 x 2 ફૂટ (લંબાઈ x પહોળાઈ x ઊંચાઈ) રહેશે.
- દરેક મોડેલ ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા, ભારતીય પરંપરા અને ભારતીય સંસ્કૃતિને પ્રોત્સાહન આપતું હોવું જોઈએ.
- દરેક મોડેલ સાથે વિદ્યાર્થીઓની ટીમનાં નામ અને તેમની સંસ્થાનું નામ દર્શાવવાનું રહેશે.

7. પ્રદર્શનમાં વિદ્યાર્થીઓની હાજરી

- ભાગ લેનારા તમામ વિદ્યાર્થીઓએ 29 નવેમ્બર, 2026 ના રોજ પ્રદર્શનમાં હાજર રહેવું ફરજિયાત છે.
- વિદ્યાર્થીઓએ પોતાના મોડેલ વિશે નિર્ણાયકોને સમજાવવાનું રહેશે.

8. મૂલ્યાંકનના માપદંડ

મોડેલનું મૂલ્યાંકન નીચેના મુખ્ય સિદ્ધાંતોના આધારે કરવામાં આવશે:

- મોડેલની રજૂઆતમાં આધુનિક અભિગમ અને વર્તમાન સમયમાં તેની ઉપયોગિતા એ મુખ્ય માપદંડ રહેશે.
- જે મોડેલમાં પ્રાકૃતિક વસ્તુઓનો વધુ ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોય, તેને મૂલ્યાંકનમાં પ્રાધાન્ય આપવામાં આવશે.

9. મોડેલ જમા કરાવવાના નિયમો

- મોડેલ જમા કરાવવાનો દિવસ અને સમય: 26 નવેમ્બર, 2026, બપોરે 12 થી 3 વાગ્યા સુધી.
- મોડેલ જમા કરાવવાની રીત: સંસ્થાના સંયોજક મારફતે રૂબરૂ જમા કરાવવાનું રહેશે.
- મોડેલ જમા કરાવવાનું સ્થળ: નવલખી ગ્રાઉન્ડ, વડોદરા.
- દરેક મોડેલ પર સંસ્થાનું નામ, ટીમના તમામ સભ્યોનાં નામ અને પસંદ કરેલી કલાનું નામ સ્પષ્ટ રીતે લખેલું હોવું જોઈએ.
- મોડેલ 29 નવેમ્બર, 2026 ના રોજ સાંજે 7 વાગ્યા પછી પરત લઈ જવાનું રહેશે.

10. ઇનામ અને પ્રમાણપત્ર

- દરેક શ્રેણીમાં પ્રથમ, દ્વિતીય અને તૃતીય એમ ત્રણ ઇનામ આપવામાં આવશે અને બીજા 30 consolation prizes હશે. ઇનામ રાશિ જે તે સંસ્થા, સ્કૂલ કે કોલેજને આપવામાં આવશે.
- પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવશે.
- વિજેતાઓનો નિર્ણય માત્ર ને માત્ર નિર્ણાયક સમિતિનો રહેશે.
- કુલ ₹11 લાખ સુધીનાં ઇનામો નિયમો અને શરતોને આધીન છે.

11. નોંધણી કેવી રીતે કરવી

- પહેલાં નોંધણી લિંક દ્વારા નોંધણી કરવાની રહેશે.
- નોંધણી પછી આશરે 4 થી 10 દિવસમાં મોડેલ માટેની બીજી લિંક મોકલવામાં આવશે. તેમાં ટીમ કઈ કલા પર મોડેલ બનાવશે તે જાતે ભરવાનું રહેશે.
- નોંધણી લિંક અને QR કોડ:

rushabhayan.org/rushabh-kala-pradarshan

નોંધણી માટે સ્કેન કરો

સંપર્ક (ફોન કરવાનો સમય: સાંજે 6 થી રાત્રે 9)

ભાવિન શાહ	99332 03211
અક્ષતા જૈન	87966 07431
તેજસ શાહ	86554 49618
ઉદિતભાઈ શાહ	70168 76080
ઋષાંગભાઈ શાહ	98799 82245
કૌશિકભાઈ શાહ	94288 20485

નોંધ: આ પ્રતિયોગિતાના કોઈ પણ નિયમમાં જરૂર જણાય તો ફેરફાર કરવાનો સંપૂર્ણ અધિકાર આયોજક સંસ્થાનો રહેશે.

આયોજક સંસ્થા

લબ્ધિ વિક્રમ જનસેવા ટ્રસ્ટ

ઋષભાયન 3, ઋષભ કલા પ્રદર્શન